

dziennik praw państwa i rządu dla cesarstwa austriackiego.

Część LI.

wydana i rozesłana

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 3. Maja 1850;

w wydaniu niniejszem dwujęzycznym: 26. Lipca 1851.

159.

S P I S

przywilejów wyłącznych, na dniu 18. Marca 1850. przez ministerium handlu nadanych.

Izaakowi Löbl Pulvermacher, mechanikowi z Wrocławia, zamieszkałemu we Wiedniu (na starem Wiedniu N. 57), na wynalazek i poprawę w konstrukeyi i produkcyi hydro - elektrycznych stosów Wolty, sposobnych nietylko do użycia fizykalnego i medycznego, lecz też i do stroju w kształcie łańcuszków, pierścieni, bransoletek, obrączek czolnych (naczolników), kolczyków i t. p.; na rok. Licz. 1214-H.—O dochowanie tajemnicy proszono. Rewers cudzoziemczy przedłożono. Z publicznych na zdrowie względów, wykonywaniu tego przywileju, nie stoi nic na przeszkodzie, pod tym wszelakoż warunkiem, że przedmiot onegoż w każdym poszczególnym przypadku tylko za rozporządzeniem lekarskiem, użytym zostanie, a oraz wszelkie lekarskie zachwalanie tegoż, zupełnie zaniechanem będzie.

Janowi Keusch płatnerzowi, zamieszkałemu w m. Krems (w niższej Austrii N. 145), na wynalazek nożyce do obcinania winnych macie, łączących własności i korzyści noża i nożyce, służących tak dla ogrodnika jak dla winiarza do daleko pewniejszego, łatwiejszego i prędszego obcinania winnych macie, drzew i krzaków; na lat 5; L. 1215-H. Otwarte przywileju opisanie, znajduje się w przechowaniu u c. k. n. a. namiestnikowstwa dla każdego do przejrzenia.

Ludwikowi de Orth, zamieszkałemu we Wiedniu (na Leopoldstadtzie Nr. 386), na wynalazek i poprawę w okrętach ciężarowych żelaznych dla żeglugi rzecznej; na lat 5; L. 1218-H. — O dochowanie tajemnicy proszono. Z publicznych na zdrowie względów, wykonywaniu tego przywileju nic nie stoi na przeszkodzie.

Maciejowi H ö r i n g, miejskiemu stolarzowi i właścicielowi przywileju, zamieszkałemu w Budziejowicach (w Czechach), na wynalazek i poprawę, pod względem użycia nowym sposobem, z używanej już przez garbarzy kory galasowej, sosnowej i dę-

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 3. Mai 1850,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 26. Juli 1851.

159.

V e r z e i c h n i s s

der von dem **Ministerium des Handels** am **18. März 1850** verliehenen ausschliessenden **Privilegien**.

Dem Isak Löbl Pulvermacher, Mechaniker aus Breslau, wohnhaft in Wien (alte Wieden Nr. 57), auf die Erfindung und Verbesserung in der Construction und Erzeugung volta-elektrischer Hydro-Ketten, welche sich sowohl zum physikalischen und medicinischen, als auch zum Schmuckgebrauche, als Ketten, Ringe, Arm- und Stirnbänder, Ohrgehänge etc. eignen, auf Ein Jahr; Zahl 1214-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht. Der Fremdenrevers liegt vor. In öffentlichen Sanitätsrücksichten steht der Ausübung dieses Privilegiums unter der Bedingung kein Bedenken entgegen, dass der Gegenstand desselben von Fall zu Fall nur auf ärztliche Anordnung angewendet, und jede medicinische Anpreisung desselben vermieden werde.

Dem Johann Keusch, Zeugschmid, wohnhaft in Krems (in Nieder-Oesterreich Nr. 145), auf die Erfindung einer Rebmesserscheere, welche die Eigenschaften und Vortheile eines Garten- oder Rebmessers und einer Scheere vereinige, wesshalb der Gärtner und der Weinbauer damit viel sicherer, leichter und schneller als mit den bisher gebräuchlichen Werkzeugen die Weinreben, Bäume und Gesträuche beschneiden könne, auf 5 Jahre; Zahl 1215-H. — Die offen gehaltene Privilegiums-Beschreibung befindet sich bei der k. k. n. ö. Statthalterei zu Jedermanns Einsicht in Aufbewahrung.

Dem Louis von Orth, wohnhaft in Wien (Leopoldstadt Nr. 386), auf erfundene Verbesserungen an eisernen Lastschiffen für die Fluss-Schiffahrt, auf fünf Jahre; Zahl 1218-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht. In öffentlichen Sicherheitsrücksichten steht der Ausübung dieses Privilegiums kein Bedenken entgegen.

Dem Mathias Höring, bürgl. Tischler und Privilegiumsbesitzer, wohnhaft in Budweis (in Böhmen), auf die Erfindung und Verbesserung, welche darin bestehe, aus der von den Gerbern bereits gebrauchten Knoppfern-, Fichten- und Eichenlohe den noch reichlich darin

bowej — obficie jeszcze znajdującego się w niej garbnika i farbnika, równie też pod względem połączenia na drodze mechaniczno-chemicznej uzyskanego garbnika i farbnika z innymi roślinami w ten sposób, ażeby z używanej już kory galasowej, sosnowej i dębowej, tem nowem postępowaniem pozyskany garbnik i farbnik ożywionym był, przeto wszelkiemu innemu do garbowania i farbowania potrzebnemu produktowi w skutkowaniu równym, a przez prościejszą manipulację, w cenie daleko tańszym się stał, niż wszelki inny tego rodzaju produkt, i więc tak od garbarzy jak farbiarzy znowu użytym być mógł; na rok; L. 1298-H. — O dochowanie tajemnicy proszono.

Maurycemu Unterwalter, mieszczanowi i właścicielowi fabryki, zamieszkałemu we Wiedniu (na Landstrasie N. 69), i Rudolfowi Girtler, farmaceutyicznemu chemikowi, zamieszkałemu we Wiedniu (na Landstrasie N. 11), na wynalazek osobnego postępowania ekonomicznego, za pomocą którego z mazi węgla kamiennego, uzyskać się daje kwas węglowy, rozolowy, tudzież masa, służąca do smarowania osi wagonów od kolei żelaznej, wozów i maszyn; na lat 5; L. 1306-H. — O dochowanie tajemnicy proszono.

Antoniemu Riemerschmid, fabrykantowi spirytusu, alkoholu i octu, z Mnichowa; Krzysztofowi Fürgang, chemikowi z Aalen w Württembergu, i Janowi Chrzycielowi Vigl, w Mnichowie, pod firmą Riemerschmid, Fürgang i Vigl, zamieszkałym we Wiedniu (na starem Wiedniu Nr. 114 i 115), na wynalazek i poprawę w rozwiązaniu nieprzyjemnego zapachu spirytusowego, za pomocą którego postępowania, spirytus produkowany zupełnie czystym, od nieprzyjemnego zapachu wolnym, i tak tanim się staje, iż takowy nietylko do celów technicznych, lecz też i do produkowania trunków spirytusowych z największą użytym być może korzyścią; na lat 3; L. 1332-H. Dochowania tajemnicy żądano. Z publicznych na zdrowie względów wykonywaniu tego przywileju nie stoi nic na przeszkodzie. Rewers cudzoziemczy przedłożono.

Piotrowi Pierotti, rzeźbiarzowi, zamieszkałemu w Medyolanie (strada al Ponte dei Fabbri Nr 2719), na wynalazek w produkowaniu sztucznego marmuru, tak, iż każdy rodzaj prawdziwego marmuru, naśladować można; na lat pięć; L. 1365-H. — Dochowania tajemnicy proszono.

Bruck m. p.

160.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 24. Marca 1850,

przedłużające niektóre przywileje.

Ministerstwo handlu, postanowiło przedłużyć przywileje następujące:

1. przywilej na poprawę we fabrykacji nieprzeźroczystych kart do grania, nadany pierwotnie pod dniem 15 Lutego 1845. Janowi L. Friderick i Pawłowi Löwe, a później na własność Jakóba Frenkel przeniesiony, na ciąg dalszy jednego, t. j. roku szóstego.

2. przywilej na wynalazek w postępowaniu z gutta-perchą, do fabrykacji trzewików, butów i innego obuwia w całości z jednej części, tudzież do fabrykacji skór na podeszwy i przyszwyy, pierwotnie nadany pod dniem 16. Lutego 1847, Ludwikowi de

befindlichen Gerbe- und Färbestoff auf eine neue Art auszuziehen, den ausgezogenen Gerbe- und Färbestoff mit anderen Pflanzentheilen auf mechanisch-chemischem Wege so zu verbinden, dass der aus der bereits gebrauchten Knopfern-, Fichten- und Eichenlohe durch dieses neue Verfahren gewonnene Gerbe- und Färbestoff als frischbelebt erscheine, daher jedem anderen zum Gerben und Färben nöthigen Produkte in der Wirkung bei der Anwendung gleichkomme, und durch die vereinfachte Manipulation im Preise bedeutend billiger als jedes andere derartige Produkt zu stehen komme, und von Gerbern und Färbern wieder verwendet werden könne, auf Ein Jahr; Zahl 1298-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht.

Dem Moriz Unterwalter, Bürger und Fabriksinhaber, wohnhaft in Wien (Landstrasse Nr. 69), und Rudolph Girtler, pharmaceutischer Chemiker, wohnhaft in Wien (Landstrasse Nr. 11) auf die Erfindung eines besonders ökonomischen Verfahrens, Carbonsäure, Rosolsäure und eine zum Schmieren der Achsen der Eisenbahnwaggons, Wagen und Maschinen bestimmte Masse aus Steinkohlentheer zu gewinnen, auf fünf Jahre; Zahl 1306-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht.

Dem Anton Riemerschmid, Spiritus-, Weingeist- und Essig-Fabrikant aus München, Christoph Fürgang, Chemiker aus Aalen in Würtemberg und Johann Baptist Vigl in München, unter der Firma: Riemerschmid, Fürgang und Vigl, wohnhaft in Wien (alte Wieden Nr. 114 und 115), auf die Erfindung und Verbesserung der Weingeist-Entfuselung, wodurch der Weingeist vollkommen rein entfuselt und so billig erzeugt werde, dass solcher sowohl zu technischen Zwecken als auch zur Erzeugung geistiger Getränke mit grösstem Vortheile verwendet werden könne, auf drei Jahre; Zahl 1332-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht. In öffentlichen Sanitätsrücksichten steht der Ausübung dieses Privilegiums kein Bedenken entgegen. Der Fremdenrevers liegt vor.

Dem Pietro Pierotti, Bildhauer, wohnhaft in Mailand (strada al Ponte dei Fabbri Nr. 2719), auf die Erfindung in der Erzeugung eines künstlichen Marmors, wodurch jede Gattung echten Marmors nachgemacht werden könne, auf fünf Jahre; Zahl 1365-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht.

Bruck m. p.

160.

Erlass des Handelsministeriums vom 24. März 1850,

womit mehrere Privilegien verlängert werden.

Das Handelsministerium hat nachfolgende ausschliessende Privilegien zu verlängern befunden:

1. das ursprünglich dem Johann L. Friderick und Paul Löve am 15. Februar 1845 auf eine Verbesserung in der Erzeugung undurchsichtiger Spielkarten verliehene und sodann in das Eigenthum des Jacob Frenkel übertragene Privilegium auf die weitere Dauer Eines, d. i. des sechsten Jahres;

2. das ursprünglich dem Louis von Orth und Leopold Stefan verliehene, und später in das Alleineigenthum des Leopold Stephan gelangte Privilegium vom 16. Februar 1847 auf die Erfindung eines Verfahrens aus Gutta-Percha Schuhe, Stiefel und andere

Orth i Leopoldowi Stefan, a później na wyłączną własność Leopolda Stefan przeniesiony, na dalszy ciąg jednego t. j. roku czwartego.

3. przywilej Ludwika de Orth, z d. 24. Marca 1847, na poprawę w postępowaniu przy złożeniu, produkowaniu i użyciu różnych, do malarstwa służących farb, na dalszy ciąg lat dwóch t. j. roku czwartego i piątego; nakoniec

4. przywilej Piotra Tiget starszego, z dnia 29. Lutego 1848 na wynalazek do wysuszenia mokrych i saletrzanych ścian, tudzież na wynalazek środka przeciw zwilgotnieniu i spróchnieniu drzew, na dalszy ciąg jednego, t. j. roku trzeciego.

Zarazem wzięto do wiadomości i zanotowania, iż Piotr Tiget, przywilej ten właśnie wspomniony odstąpił Karolowi Schweitzer, miejskiemu blacharzowi we Wiedniu do wykonywania go w głównem i stołecznem mieście Wiedniu i w całej niższej Austrii, na umorzenie długu 2000 złt. r. wynoszącego.

Bruck m. p.

161.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 29. Marca 1850,

przedłużające przywilej pod dniem 29. Marca 1842, nadany Janowi Chrzecielow Lovati, na odkrycie i wynalazek nowego mechanizmu do przedstawienia robót wypukło-rzeźbowych w drzewie i skórze, — na rok 9-ty i 10-ty.

Ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych, postanowiło przedłużyć na rok 9-ty i 10-ty przywilej z d. 29. Marca 1842, na odkrycie i wynalazek nowego mechanizmu do przedstawienia robót wypukło-rzeźbowych w drzewie i skórze, pierwotnie Janowi Chrzecielowi Lovati nadany, a następnie na własność Franciszka Gajazza przeniesiony.

Bruck m. p.

162.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 29. Marca 1850.

przedłużające niektóre przywileje.

Ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych, postanowiło przedłużyć następujące przywileje:

- a) przywilej Maurycego de Tschoffen, posiadacza fabryki towarów metalowych w Lanzendorfie, zamieszkałego we Wiedniu, nadany pod d. 28. Stycznia 1847, na wynalazek we windach ciężarowych, na rok czwarty;
- b) przywilej z d. 28. Stycznia 1847. na wynalazek w produkowaniu taniej bardzo i nieprzeciekłej masy „Teressynem“ zwanej, pierwotnie nadany Augustowi Fryderykowi Busse, pełnomocnikowi kompanii kolei żelaznej Lipsko-Drezdeńskiej a następnie na własność Maurycego de Tschoffen przeniesiony; na rok czwarty;
- c) przywilej z dnia 29. Lutego 1844, na wynalazek w zaprowadzeniu i ustawieniu wygodnie urządzonych publicznych przewotów nośnych (necessités), pierwotnie

Fussbekleidungen in einem Stücke, sowie auch Sohlen- und Oberleder in Häuten zu erzeugen, auf die weitere Dauer Eines, d. i. des vierten Jahres.

3. *Das Privilegium des Louis von Orth, vom 24. März 1847, auf eine Verbesserung des Verfahrens in der Zusammensetzung, Bereitung und Anwendung verschiedener zur Malerei dienenden Farben, auf die weitere Dauer zweier Jahre, d. i. des vierten und fünften Jahres; endlich*

4. *das Privilegium des Peter Tiget des Aelteren, vom 29. Februar 1848, auf eine Erfindung, feuchte und saliterhältige Mauern auszutrocknen, dann Holz gegen Feuchtigkeit und Schwämme zu schützen, für die weitere Dauer Eines, d. i. des dritten Jahres.*

Zugleich wird die Anzeige, dass Peter Tiget das vorliegende Privilegium an Carl Schweitzer, bürgerl. Spengler in Wien, für die Haupt- und Residenzstadt Wien und für ganz Niederösterreich als Tilgung einer Schuld von 2000 fl. C. M. abgetreten habe, zur Wissenschaft und in Vormerkung genommen.

Bruck m. p.

161.

Verordnung des Handelsministeriums vom 29. März 1850,

wodurch das dem Johann Baptist Lovati, am 29. März 1842 verliehene Privilegium auf die Entdeckung und Erfindung eines neuen Mechanismus zur Darstellung von Relief-Arbeiten in Holz und Leder auf das 9. und 10. Jahr verlängert wird.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten hat das dem Johann Baptist Lovati verliehene seither in das Eigenthum des Franz Gajazzi übergegangene Privilegium vom 29. März 1842, auf die Entdeckung und Erfindung eines neuen Mechanismus zur Darstellung von Relief-Arbeiten in Holz und Leder, auf das 9. und 10. Jahr zu verlängern befunden.

Bruck m. p.

162.

Erlass des Handelsministeriums vom 29. März 1850,

womit mehrere Privilegien verlängert werden.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten hat nachfolgende Privilegien zu verlängern befunden;

- a) *Das Privilegium des Moriz v. Tschoffen, Besitzer der Lanzendorfer Metallwaarenfabrik aus Wien vom 28. Jänner 1847, auf eine Verbesserung der Lastwinden, auf das vierte Jahr.*
- b) *Das ursprünglich dem August Friedrich Busse, Bevollmächtigten der Leipzig-Dresdner-Eisenbahn-Compagnie in Leipzig, verliehene und seither in das Eigenthum des Moriz v. Tschoffen übergegangene Privilegium vom 28. Jänner 1847, auf eine Erfindung in der Bereitung einer sehr wohlfeilen wasserdichten Masse „Teresin“ genannt, auf das vierte Jahr.*
- c) *Das ursprünglich dem Andreas Kiehaupt, Inhaber eines öffentlichen Schreib- und Sprachen-Uebersetzungs-Comptoirs, verliehene und seither in das Eigenthum des Bern-*

nadany Jędrzejowi Kie h a u p t, właścicielowi publicznego bióra kopijnego i z cudzych języków przekładającego, a później na własność Bernarda C a v a l l a r przeniesiony — na rok siódmy.

- d) przywilej Aleksandra L a f o r e s t rękawicznika w Medyolanie *al Corso del Duomo*, nadany pod dniem 18. Lutego 1848, na wynalazek i poprawę w przykrawianiu rękawiczek na rok trzeci i czwarty; nakoniec
- e) przywilej Franciszka Zygmunta H o f f m a n n, magistra chirurgii etc. we Wiedniu, nadany pod dniem 28. Marca 1846, na poprawę w sporządzaniu opasek rupturowych; na rok piąty.

Bruck m. p.

163.

S P I S

wyłącznych przywilejów, nadanych przez ministerstwo handlu pod d. 30. Marca 1850

Elżbiecie K o w a t s, wdowie po miejskim stolarzu, zamieszkałej we Wiedniu, na Wiedniu Nr 722 i 723, na poprawę w wyrabianiu ornamentów z aksamitu i z wszelkich gatunków materyj jedwabnych, podług dowolnego rysunku, któremi ozdabiać można wycięcia franków, kółka od firanek, dzwonniki i suknie damskie; na rok; L. 1438-H. Otwarte przywileju opisanie, znajduje się u c. k. niższo-austriackiego namiestnikostwa w przechowaniu dla każdego do wglądu.

Ferdynandowi B i r i n g e r, politechnikowi, zamieszkałemu we Wiedniu, na Wiedniu Nr 935, na wynalazek nowego postępowania, za pomocą którego stare nieużyteczne pilniki i raszple wszelkiego rodzaju, ostrzone będą na drodze chemicznej sposobem bardzo prędkim i oraz tańszym jak dotychczas, które to postępowanie na jednym pilniku lub na jednej raszpli powtórzonem być może dwa aż do trzech razy; na lat trzy; L. 1439-II. — Dochowania tajemnicy żądano.

Jerzemu F r i t z, c. k. siodlarzowi nadwornemu i miejskiemu, zamieszkałemu we Wiedniu (na Alservorstadzie Nr 275) na poprawę w powozach, za pomocą której powóz kryty, podczas jazdy i bez przeszkadzania osobom w nim siedzącym, w pięciu minutach na otwartą kolaskę, a ta przeciwnie znowu na powóz kryty zmienioną być może; na rok; L. 1562-H. — Otwarte opisanie przywileju, znajduje się w przechowaniu u c. k. namiestnikostwa niższo-austriackiego, dla każdego do przejrzenia.

Ferdynandowi G ö t z e l, c. k. porucznikowi, zamieszkałemu we Wiedniu, w mieście pod N. 767. i Franciszkowi J a n i s z, miejskiemu brukarzowi we Wiedniu i Preszburgu, zamieszkałemu we Wiedniu, na Leopoldstadzie Nr 91, przez Ludwika de O r t h zamieszkałego we Wiedniu, na Leopoldstadzie Nr 386, na poprawę w konstrukcyi i założeniu tunelów; na lat 5 L. 1563-H. — Dochowania tajemnicy żądano. Z publicznych na bezpieczeństwo względów, wykonywaniu tego przywileju nie stoi nic na przeszkodzie.

Janowi S k r i v á n, miejskiemu kapelusznikowi w Peszcie Nr 658, obecnie we Wiedniu na Leopoldstadzie Nr 321, na poprawę, tyczącą się zaopatrzenia właściwym sposobem skórą od potu wszelkich kapeluszy filcowych z felpy pilśnianej i jedwabnej wyrabianych, przezco kapelusze w porównaniu z innemi, daleko lżejszemi się stają, na

hard Cavailar übergegangene Privilegium vom 29. Februar 1844, auf eine Erfindung in der Errichtung auf Aufstellung von bequem eingerichteten transportablen öffentlichen Nothdurfts-Cabinetten (Necessités), auf das siebente Jahr.

- d) Das Privilegium des Alexander Laforest, Handschuhmacher in Mailand al Corso del Duomo vom 18. Februar 1848, auf die Erfindung und Verbesserung eines Mechanismus zum Zuschneiden der Handschuhe, auf das dritte und vierte Jahr; endlich
- e) das Privilegium des Franz Sigmund Hoffmann, Magister der Chirurgie etc. in Wien, vom 24. März 1846, auf eine Verbesserung in der Verfertigung der Bruchbänder, auf das fünfte Jahr.

Bruck m. p.

163.

V e r z e i c h n i s s

der von dem Ministerium des Handels am 30. März 1850 verliehenen ausschliessenden Privilegien.

Der Elisabeth Kowats, bürgerliche Tischlers-Gattin, wohnhaft in Wien, Wieden Nr. 722 und 723, auf die Verbesserung in der Verfertigung von Verzierungen aus Sammt und allen Gattungen Seidenstoffen nach beliebiger Zeichnung, womit Vorhang-Ausschnitte, Vorhanghölter, Glockenzüge und Damenkleidungsstücke verziert werden können, auf Ein Jahr; Zahl 1438-H. — Die offengehaltene Privilegiums-Beschreibung befindet sich zu Jedermanns Einsicht in der k. k. niederösterreichischen Statthalterei in Aufbewahrung.

Dem Ferdinand Biringer, Polytechniker, wohnhaft in Wien, Wieden Nr. 935 auf die Erfindung eines neuen Verfahrens, alle unbrauchbare Feilen und Raspeln jeder Gattung auf chemischem Wege auf eine sehr schnelle und billigere Art als bisher zu schärfen, welches Verfahren bei einer Feile oder Raspel zwei- bis dreimal wiederholt werden könne, auf drei Jahre; Zahl 1439-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht.

Dem Georg Fritz, k. k. Hof- und bürgerl. Sattler, wohnhaft in Wien, Alservorstadt Nr. 275, auf die Verbesserung an Wägen, wodurch ein geschlossener Wagen während der Fahrt und ohne die darin sitzenden Personen zu stören, binnen fünf Minuten in eine offene Kalesche und diese wieder in einen geschlossenen Wagen verwandelt werden könne, auf Ein Jahr; Zahl 1562-H. — Die offen gehaltene Privilegiums-Beschreibung befindet sich zu Jedermanns Einsicht bei der k. k. niederösterreichischen Statthalterei in Aufbewahrung.

Dem Ferdinand Götzl, k. k. Oberlieutenant, wohnhaft in Wien, Stadt Nr. 767, und Franz Janisch, bürgerl. Stadtplasterermeister zu Wien und Pressburg, wohnhaft in Wien, Leopoldstadt Nr. 91, durch Louis von Orth, wohnhaft in Wien, Leopoldstadt Nr. 386, auf die Verbesserung in der Construction und Anlage von Tunnels, auf fünf Jahre; Zahl 1563-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht. In öffentlichen Sicherheitsrücksichten steht der Ausübung dieses Privilegiums kein Bedenken entgegen.

Dem Johann Skriván, bürgerl. Hutmacher in Pesth Nr. 658, derzeit in Wien, Leopoldstadt Nr. 321, auf die Verbesserung, alle Gattungen Filz- und Seidenfelber-Filzhüte auf eine besondere Art mit einem Schweissleder auszustatten, welches dieselben im Vergleiche mit anderen Hüten bedeutend leichter mache, worauf selbst nach längerem Gebrauche weder

które nie wywiera ani pot ani deszcz szkodliwego skutku, nawet i po dłuższem używaniu, przez co więc takowe w trwałości i piękności wiele zyskują; na rok. L. 1564-H. Dochowania tajemnicy żądano.

Karolowi F. Looscy, inżynierowi, zamieszkałemu we Wiedniu, na Landstrasie Nr 491, na poprawę w przyrządzaniu substancyj włochatych, jako i w przeciąganiu onychże przez grzebień i szczotkę; na lat dwa. L. 1726-H. Otwarte przywileju opisanie, znajduje się w przechowaniu u niższo-austriackiego namiestnikostwa dla każdego do przejrzenia.

Bruck m. p.

164.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 5. Kwietnia 1850,

którem się ogłasza, iż niektóre przywileje, przez upływ czasu ustały.

Ministryum handlu ogłasza, że następujące przywileje przez upływ czasu ustały: przywilej W. F. Mareda z d. 18. Września 1839, na poprawę w produkcji świec (świec apollowych) z czyszczonego kwasu stearynowego, nadany na lat pięć, przedłużony na rok dziesiąty;

Antoniego Chwalla z d. 15. Września 1842. na lat pięć, przedłużony na rok siódmy, na wynalazek maszyny do kręcenia wszelkich gatunków jedwabiu surowego i wełny;

Lutza i Dobbssa z dnia 11. Września 1844, na lat pięć, na poprawę w krągach, obracających się przy kolejach żelaznych;

Józefa Höpfner, z d. 11. Września 1844, na lat pięć, na wynalazek arkadów mostowych bez zrębów i słupów;

Franciszka Higinson z d. 27. Września 1844, na lat pięć, na wynalazek i poprawę w budownictwie okrętów;

Szczepana Hutchinson z d. 27. Września 1844, na lat pięć, na wynalazek i poprawę w aparatach, do mierzenia gazu służących;

Karola Bauera z d. 22. Września 1846, na lat trzy, na wynalazek i poprawę w czapkach czyli przykrywadłach kominowych, dachach i maszynach wszelkiego rodzaju do przyśrubowania i odśrubowania;

Jana Lazina z d. 6. Września 1847, na lat dwa, na wynalazek aparatu suszarni słodowej, z uchyleniem wszelkiego dymu;

Wilhelma Pidding, z d. 17. Września 1847, na lat dwa, na wynalazek ku utrzymaniu smaku kawy;

Wilhelma Ruedoffer z d. 1. Września 1848 na rok, na wynalazek przyrządzenia, przez który w ruchu będące walec lub czopy, przybierają ruch rotujący się;

Józefa Reitlinger i Józefa Sedlaczek, z d. 1. Września 1848, na rok, na wynalazek nowej metody we fabrykacji szabel i innych przedmiotów ze stali i żelaza;

Ludwika Lemaitre z d. 16. Września 1840, na lat pięć, przedłużony na lat dziewięć, na poprawę w maszynie do fabrykacji gwoździ z blachy żelaznej;

Schweiss noch Regen einen schädlichen Einfluss habe, und wodurch dieselben an Dauer und Schönheit viel gewinnen, auf Ein Jahr; Zahl 1564-H. — Die Geheimhaltung wurde angesucht.

Dem Carl F. Loosey, Ingenieur, wohnhaft in Wien, Landstrasse Nr. 491, auf Verbesserungen im Vorrichten, Kämmen und Hecheln von fasrigen Substanzen, auf zwei Jahre; Zahl 1726-H. — Die offen gehaltene Privilegiums-Beschreibung befindet sich bei der k. k. niederösterreichischen Statthalterei zu Jedermanns Einsicht in Aufbewahrung.

Bruck m. p.

164.

Verordnung des Handelsministeriums vom 5. April 1850,

womit mehrere Privilegien als durch Zeitablauf erloschen erklärt werden.

Das Handelsministerium hat nachstehende Privilegien als durch Zeitablauf erloschen erklärt: Das Privilegium des W. F. Mareda vom 18. September 1839 für fünf Jahre, verlängert für's zehnte Jahr, auf die Verbesserung in der Erzeugung von Kerzen (Apollokerzen) aus gereinigter Stearin-Säure;

des Anton Chwalla vom 15. September 1842 für fünf Jahre, verlängert für's siebente Jahr, auf die Erfindung einer Drehmaschine für alle Rohseiden-Gattungen und Wolle;

des Lutz und Dobbs vom 11. September 1844 für fünf Jahre, auf die Verbesserung an den Drehscheiben für Eisenbahnen;

des Jos. Höpfner vom 11. September 1844 für fünf Jahre, auf die Erfindung von Brückenbögen ohne Joche und Pfeiler;

des Fr. Higginson vom 27. September 1844 für fünf Jahre, auf die Erfindung und Verbesserung im Schiffbaue;

des Stephan Hutchinson vom 27. September 1844 für fünf Jahre, auf die Erfindung und Verbesserung an den Gas-Messungs-Apparaten;

des Carl Bauer vom 22. September 1846 für drei Jahre, auf die Erfindung und Verbesserung von Rauchfang-Hüten, Dächern und Maschinen jeder Art zum Auf- und Abschrauben;

des Johann Lazina vom 6. September 1847 für zwei Jahre, auf die Erfindung eines rauchfreien Malzdörr-Apparates;

des William Pidding vom 17. September 1847 für zwei Jahre, auf die Erfindung zum Schutze des Geschmacks des Kaffees;

des Wilhelm Ruedorffer vom 1. September 1848 für Ein Jahr, auf die Erfindung einer Vorrichtung, wodurch sich bewegende Wellen oder Zapfen eine rollende Bewegung erhalten;

des Joseph Reitlinger und Joseph Sedlaczek vom 1. September 1848 für Ein Jahr, auf die Erfindung einer neuen Methode in der Erzeugung von Säbeln und anderen Gegenständen von Stahl und Eisen;

des Louis Lemaitre vom 16. September 1840 für fünf Jahre; verlängert für's neunte Jahr, auf die Verbesserung einer Maschine zum Erzeugen von Nägeln aus Eisenblech,

Spörlina i Zimmermana z d. 2. Września 1844, na lat dwa, przedłużony na rok piąty, na wynalazek w malowaniu na papierze i materyach tkanych;

Karola Hesse z d. 1. Września 1848, na rok, na wynalazek i poprawę w budowaniu organów;

Opisania tychże przywilejów, odsełają się oraz przez c. k. n. a. namiestnikostwo tutejszemu instytutowi politechnicznemu w przechowanie, dla każdego do przejrzenia.

Bruck m. p.

165.

Rozrządzenie ministra handlu z dnia 6. Kwietnia 1850,

przedłużające niektóre przywileje.

Ministeryum handlu, przemysłu i budowli publicznych, postanowiło przedłużyć przywileje następujące:

- a) przywilej Michała Webera, majstra tkackiego w c. k. uprzywilejowanej fabryce sukna cienkiego Namiestowego, z dnia 10. Marca 1843, na wynalazek maszyny do szlichtowania płótna i gumowania tkackich robót łańcuskowych, na rok ósmy;
- b) przywilej A. J. Wintera, uprzywilejowanego fabrykanta laku do pieczętowania, z d. 10. Maja 1844, na poprawę we fabrykacyi laku do pieczętowania, na dalszy ciąg roku siódmego, ósmego i dziewiątego;
- c) przywilej Jana Schabas we Wiedniu, na poprawę w produkowaniu sztucznego kamienia pumekowego, z dnia 3. Marca 1847, na dalszy ciąg roku czwartego;
- d) przywilej z d. 30. Stycznia 1847, na poprawę harmonijek z miechem (melodynki), pierwotnie nadany Ferdynandowi Fuchs, a następnie na własność Eljasza Deutsch przeniesiony, na rok piąty; nakoniec
- e) dwa przywileje Jana Jerzego Bodmer, inżyniera i maszynisty w Manchester w Anglii, a to jeden z d. 14. Lutego 1846, po pierwsze: na poprawę w konstrukcyi stojących maszyn parowych, okrętowych maszyn parowych i lokomotywów; po drugie: na poprawę w walcowniach blachy, krągów tyresowych i innych kołowych; drugi zaś przywilej, także z d. 14. Lutego 1846, na poprawę w konstrukcyi maszyn parowych i opalaniu kotłów parowych; oba przywileje na dalszy ciąg, to jest na rok piąty.

Bruck m. p.

166.

Rozrządzenie ministra handlu z dnia 6. Kwietnia 1850,

przedłużające na dalszy ciąg roku czwartego przywilej z dnia 13. Marca 1847, nadany Janowi Köller, na wynalazek maszyny do wyciągania wody.

Ministeryum handlu postanowiło przedłużyć przywilej Jana Köller, zamieszkałego w Wolfsegg, pod dniem 13. Marca 1847 nadany na wynalazek maszyny do wyciągania wody, na dalszy ciąg jednego t. j. roku czwartego.

Bruck s. k.

des *Spörlin und Zimmermann* vom 2. September 1844 für zwei Jahre, verlängert für's fünfte Jahr, auf die Erfindung in der Farben-Austragung auf Papier oder gewebte Stoffe, und

des *Carl Hesse* vom 1. September 1848 für Ein Jahr, auf die Erfindung und Verbesserung im Orgelbaue.

Die diessfälligen Beschreibungen werden durch die k. k. n. ö. Statthalterei dem hiesigen polytechnischen Institute zu Jedermanns Einsicht zur Aufbewahrung übersendet.

Bruck m. p.

165.

Erlass des Handelsministeriums vom 6. April 1850,

wodurch mehrere Privilegien verlängert werden.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten hat nachfolgende Privilegien zu verlängern befunden:

- a) Das Privilegium des *Michael Weber*, Webermeisters der k. k. privilegierten *Namiesster Feintuch-Fabrik*, vom 10. März 1843, auf die Erfindung einer Maschine zum Leinenschlichten und Gummiren der Webketten, auf das achte Jahr.
- b) Das Privilegium des *A. J. Winter*, privilegierten *Siegellack-Fabrikanten*, vom 10. Mai 1844, auf eine Verbesserung der Fabrikation des Siegellackes, auf die weitere Dauer des siebenten, achten und neunten Jahres.
- c) Das Privilegium des *Johann Schabas* in Wien, auf eine Verbesserung in der Erzeugung des künstlichen *Bimssteines*, vom 3. März 1847, auf die weitere Dauer des vierten Jahres.
- d) Das ursprünglich dem *Ferdinand Fuchs* verliehene und seither in das Eigenthum des *Elias Deutsch* übergegangene Privilegium vom 30. Jänner 1846, auf eine Verbesserung der *Blasbalg-Harmoniken (Melodinen)*, auf das fünfte Jahr, endlich
- e) zwei Privilegien des *John Georg Bodmer*, Ingenieurs und Maschinenbauers zu *Manchester* in England, und zwar eines vom 14. Februar 1846, erstens: auf Verbesserungen in der Construction der stehenden Dampfmaschinen, Schiffs-Dampfmaschinen und Locomotive, und zweitens: in den Walzwerken für Blech, Tires- und andere Radreife; dann ein zweites Privilegium, ebenfalls vom 14. Februar 1846, auf eine Verbesserung in der Construction der Dampfmaschinen und in der Feuerung der Dampfkessel; beide Privilegien auf die weitere Dauer des fünften Jahres.

Bruck m. p.

166.

Erlass des Handelsministeriums vom 6. April 1850,

wodurch das dem *Johann Köller* am 13. März 1847 auf die Erfindung einer Wasserheb-Maschine ertheilte Privilegium auf die weitere Dauer des vierten Jahres verlängert wird.

Das Handelsministerium hat das Privilegium des *Johann Köller* zu *Wolfsegg*, vom 13. März 1847, auf die Erfindung einer Wasserheb-Maschine auf die weitere Dauer Eines, d. i. des vierten Jahres zu verlängern befunden.

Bruck m. p.

167.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 8. Kwietnia 1850,

którem się ogłasza, iż przez upływ czasu ustał przywilej, nadany Józefowi Smattosch pod d. 12. Sierpnia 1844. na wynalazek własnego warsztatu do wyrabiania kołder.

Ministryum handlu ogłasza, że przez upływ czasu ustał przywilej, nadany pod dniem 12. Sierpnia 1844. Józefowi Smattosch na wynalazek własnego warsztatu do wyrabiania kołder.

Opisanie tegoż przywileju znajduje się w przechowaniu w c. k. instytucie politechnicznym, dla każdego do przejrzania.

Bruck m. p.

168.

Rozządzenie ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych z dnia 8. Kwietnia 1850,

przedłużające na rok czwarty przywilej z d. 24. Marca 1847. nadany Antoniemu Juris, na poprawę w piecach pokojowych i ich ogrzewaniu.

Ministryum handlu, przemysłu i budowli publicznej postanowiło przedłużyć na rok czwarty przywilej z dnia 24. Marca 1847, nadany Antoniemu Juris na poprawę w piecach pokojowych i ich ogrzewaniu.

Bruck m. p.

169.

Rozządzenie ministerstwa handlu z dnia 8. Kwietnia 1850,

ogłaszające, że ustał przywilej nadany pod d. 15. Listopada Mikołajowi Hellerbarth na wynalazek nośnych drewnianych koszów lub kadek do rozwożenia drzewa opałowego rozdrobionego.

Ministryum handlu, przemysłu i budowli publicznej ogłasza, że w skutek dobrowolnego złożenia ustał przywilej, nadany pod dniem 15. Listopada 1848 Mikołajowi Hellerbarth, na wynalazek nośnych koszyków lub kadek drewnianych, do rozwożenia rozdrobionego drzewa opałowego. Opisanie tego przywileju znajduje się w przechowaniu w c. k. instytucie politechnicznym, dla każdego do przejrzania.

Bruck m. p.

170.

Rozządzenie ministerstwa handlu z dnia 11. Kwietnia 1850,

do niższo-austryackiego namiestnikostwa,

przedłużające na dalszy ciąg, t. j. na lat 14 przywilej, nadany pod d. 25. Grudnia 1829. Józefowi Wetterneck, inżynierowi we fabryce maszyn na Taborze we Wiedniu.

Ministryum handlu postanowiło przedłużyć na dalszy ciąg t. j. na lat czternaście przywilej jednoroczny Józefa Wetterneck, inżyniera we fabryce maszyn na

167.

Erlass des Handelsministeriums vom 8. April 1850,

womit das dem **Joseph Smattosch** am **12. August 1844** auf die **Erfindung eines eigenen Werkstuhles für die Erzeugung von Decken** verliehene **Privilegium** als durch **Zeitablauf** erloschen erklärt wird.

Das Handelsministerium hat das dem **Joseph Smattosch** am **12. August 1844** auf die **Erfindung eines eigenen Werkstuhles für die Erzeugung von Decken** verliehene **Privilegium** als durch **Zeitablauf** erloschen erklärt.

Die diessfällige **Privilegiums-Beschreibung** befindet sich bei dem k. k. polytechnischen Institute zu **Jedermanns Einsicht** in Aufbewahrung.

Bruck m. p.

168.

Erlass des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 8. April 1850,

wodurch das dem **Anton Juris** auf eine **Verbesserung der Stubenöfen und Heizungen** am **24. März 1847** ertheilte **Privilegium** auf das **vierte Jahr** verlängert wird.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten hat das dem **Anton Juris** auf eine **Verbesserung der Stubenöfen und Heizungen** ertheilte **Privilegium** vom **24. März 1847** auf das **vierie Jahr** zu verlängern befunden.

Bruck m. p.

169.

Erlass des Handelsministeriums vom 8. April 1850,

wodurch das dem **Nicolaus Hellerbarth** am **15. November 1848** verliehene **Privilegium** auf die **Erfindung hölzerner tragbarer Körbe oder Butten zum Verführen des verkleinerten Brennholzes**, für erloschen erklärt wird.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten hat in Folge freiwilliger Zurücklegung das dem **Nicolaus Hellerbarth** am **15. November 1848** verliehene **Privilegium** auf die **Erfindung hölzerner tragbarer Körbe oder Butten zum Verführen des verkleinerten Brennholzes** als erloschen erklärt. Die betreffende **Beschreibung** befindet sich bei dem k. k. polytechnischen Institute zu **Jedermanns Einsicht** in Aufbewahrung.

Bruck m. p.

170.

Erlass des Handelsministeriums vom 11. April 1850,

an die niederösterreichische Statthalterei,

wodurch das dem **Joseph Wetternek**, Ingenieur in der **Maschinen-Fabrik am Tabor in Wien**, am **25. December 1849** verliehene **Privilegium** auf **weitere 14 Jahre** verlängert wird.

Das Handelsministerium hat das **einjährige Privilegium** des **Joseph Wetternek**, Ingenieurs in der **Maschinen-Fabrik am Tabor in Wien** vom **25. December 1849**, auf eine

Taborze we Wiedniu, nadany pod dniem 25. Grudnia 1849, na wynalazek wszelką siłę działającą za pomocą własnego przyrządu, w ten sposób zamieścić, ażeby przeprowadzone działanie daleko było skuteczniejszem od tego, które zwyczajnymi metodami osiągnąć się daje.

Bruck m. p.

171.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 12. Kwietnia 1850.

którem się ogłasza, że ustaje przywilej nadany pod d. 13. Maja 1849. Tomaszowi Lammich na poprawę w sporządzaniu broni palnych.

Ministryum handlu ogłasza, że na zasadzie postanowienia patentu z dnia 31. Marca 1832 r. §. 3. ustaje przywilej jednoroczny Tomasza Lammich, ruzsznikarza we Wiedniu, na Wiedniu Nr. 831, pod dniem 13. Maja 1849. nadany na poprawę w sporządzaniu broni palnych, a to z powodu udowodnionej niedokładności załączonego opisanie przywileju.

Bruck m. p.

172.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 14. Kwietnia 1850.

dotyczące dobrowolnego złożenia przywileju, pięcioletniego Wincentego Böhm, nadanego pod d. 26. Października 1847, na wynalazek ciasta tłustości ziemnej do użycia przy fabrykacyi mydła.

Ministryum handlu ogłasza, że w skutek dobrowolnego złożenia ustaje przywilej Wincentego Böhm, nadany pod dniem 26. Październik 1847. na wynalazek ciasta tłustości ziemnej, do użycia przy fabrykacyi mydła.

Opisanie tego przywileju znajduje się w przechowaniu w instytucie politechnicznym, dla każdego do przejrzenia.

Bruck m. p.

173.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 14. Kwietnia 1850,

przedłużające przywilej Izaaka Taubelles, nadany pod d. 11. Kwietnia 1846, na wynalazek we fabrykacyi kapeluszy filcowych i jedwabnych na ciąg dalszy roku piątego.

Ministryum handlu, przemysłu i budowli publicznej postanowiło przedłużyć na ciąg dalszy roku piątego przywilej, nadany Izaakowi Taubelles pod dniem 11. Kwietnia 1846. na wynalazek we fabrykacyi kapeluszy filcowych i jedwabnych.

Bruck m. p.

Erfindung, jede vorhandene wirksame Kraft auf ein eigenes Vorgelege derart anzubringen, dass die fortgepflanzte Wirkung weit vortheilhafter erfolge, als diess durch die bekannten Methoden möglich ist, auf die weitere Dauer von vierzehn Jahren zu verlängern befunden.

Bruck m. p.

171.

Verordnung des Handelsministeriums vom 12. April 1850,

wodurch das dem Thomas Lammich am 13. Mai 1849 verliehene Privilegium auf die Verbesserung in der Verfertigung von Feuergewehren für erloschen erklärt wird.

Das Handelsministerium hat das einjährige Privilegium des Thomas Lammich, Büchsenmacher in Wien, Wieden Nr. 831, vom 13. Mai 1849, auf die Verbesserung in der Verfertigung von Feuergewehren wegen constatirter Mangelhaftigkeit der eingelegten Privilegiums-Beschreibung, auf Grundlage der Bestimmung des Patentes vom 31. März 1832, §. 3, für erloschen erklärt.

Bruck m. p.

172.

Erlass des Handelsministeriums vom 14. April 1850,

betreffend die freiwillige Zurücklegung des fünfjährigen Privilegiums des Vincenz Böhm, vom 26. October 1847, auf die Erfindung eines Erdfett-Teiges zur Verwendung bei der Seifen-Fabrikation.

Das Ministerium für Handel hat in Folge freiwilliger Zurücklegung das dem Vincenz Böhm verliehene fünfjährige Privilegium, vom 26. October 1847, auf die Erfindung eines Erdfett-Teiges zur Verwendung bei der Seifen-Fabrikation, als erloschen erklärt.

Die diessfällige Privilegiums-Beschreibung befindet sich bei dem polytechnischen Institute zu Jedermanns Einsicht in Aufbewahrung.

Bruck m. p.

173.

Erlass des Handelsministeriums vom 14. April 1850,

wodurch das dem Isak Taubeles am 11. April 1846 verliehene Privilegium auf eine Erfindung in der Erzeugung von Filtz- und Seidenhüten auf die weitere Dauer des fünften Jahres verlängert wird.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten hat das dem Isak Taubeles, Hutmacher zu Prag, unterm 11. April 1846 verliehene Privilegium, auf eine Erfindung in der Erzeugung von Filtz- und Seidenhüten, für die weitere Dauer des fünften Jahres über dessen Ansuchen zu verlängern befunden.

Bruck m. p.

174.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 19. Kwietnia 1850,

którem się obwieszcza to doniesienie, że Feliks Roth, odstąpił Leopoldowi B. Hofmannowi, mocą cesyi z d. 1. Marca 1850, swój przywilej, nadany pod d. 5. Lutego 1846, na wynalazek i poprawę w uprzywilejowanej pod d. 28. Kwietnia 1842, maszynie do wyrabiania sakiewek sposobem pończoszkowym.

Ministryum handlu bierze do swej wiadomości i zaciąga do protokołów to doniesienie, że Feliks Roth odstąpił Leopoldowi B. Hofmannowi, mocą cesyi, z dnia 1. Marca 1850, swój przywilej, nadany mu pod d. 5. Lutego 1846, na wynalazek i poprawę w uprzywilejowanej pod dniem 28. Kwietnia 1842, maszynie do wyrabiania sakiewek sposobem pończoszkowym.

Bruck m. p.

175.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 19. Kwietnia 1850,

którem się ogłasza, że z powodu dobrowolnego złożenia, ustal przywilej nadany Józefowi Palk pod d. 18. Stycznia 1850, na wynalazek we fabrykacyi haczków orderowych, z wszelkiego metalu wyrabianych.

Ministryum handlu, przemysłu i budowli publicznych ogłasza, że w skutek dobrowolnego złożenia ustaje przywilej Józefa Palkh, nadany mu pod d. 18. Stycznia 1850, na wynalazek we fabrykacyi haczków orderowych z wszelkiego metalu. Opisanie tego przywileju znajduje się w przechowaniu w c. k. instytucie politechnicznym, dla każdego do przejrzenia.

Bruck m. p.

176.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 22. Kwietnia 1850,

ogłaszające, że przez zaniechanie wykonywania i przez upływ czasu, ustają niektóre przywileje.

Ogłasza się niniejszem, że ustaly następujące przywileje przez zaniechanie wykonywania, i przez upływ czasu, jako to:

- 1) przywilej Jana Chrzciciela Bouchè de Cluny z dnia 16. Kwietnia 1848, na wynalazek w konstrukcyi kolei żelaznych;
- 2) przywilej Antonii Agrémy z dnia 8. Listopada 1847, na wynalazek nowego pieca „*Four à suspension*“ zwanego;
- 3) przywilej Józefa Jana Baranowskiego, z dnia 13. Marca 1848, na wynalazek maszyny rachunkowej.

Opisania wszystkich tych przywilejów odsełają się zarazem przez c. k. namiestnikostwo niższoaustryackie c. k. instytutowi politechnicznemu w przechowanie, dla każdego do przejrzenia.

Bruck m. p.

174.

Verordnung des Handelsministeriums vom 19. April 1850,

womit die Anzeige, dass **Felix Roth** sein Privilegium vom 5. Februar 1846 auf eine Erfindung und Verbesserung an der am 28. April 1842 privilegirten Börsen-Strickmaschine laut Cessions-Urkunde vom 1. März 1850 an **Leopold B. Hofmann** abgetreten habe, kundgemacht wird.

Das Handelsministerium hat die Anzeige, dass **Felix Roth** sein Privilegium vom 5. Februar 1846 auf eine Erfindung und Verbesserung an der am 28. April 1842 privilegirten Börsen-Strickmaschine laut Cessions-Urkunde vom 1. März 1850 an **Leopold B. Hofmann** abgetreten habe, zur Wissenschaft und in Vormerkung genommen.

Bruck m. p.

175.

Erlass des Handelsministeriums vom 19. April 1850,

womit das dem **Joseph Palkh** am 18. Jänner 1850 verliehene Privilegium, auf eine Erfindung in der Erzeugung von Ordenshaken aus allen Metallen, in Folge freiwilliger Zurücklegung, für erloschen erklärt wird.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten hat in Folge freiwilliger Zurücklegung des **Joseph Palkh** das ihm unterm 18. Jänner 1850, auf eine Erfindung in der Erzeugung von Ordenshaken aus allen Metallen, verliehene Privilegium als erloschen erklärt. Die diessfällige Privilegiums-Beschreibung befindet sich bei dem k. k. polytechnischen Institute zu Jedermanns Einsicht in Aufbewahrung.

Bruck m. p.

176.

Erlass des Handelsministeriums vom 22. April 1850,

womit mehrere Privilegien wegen Nichtausübung und durch Zeitablauf für erloschen erklärt werden.

Nachfolgende Privilegien sind wegen Nichtausübung und auch durch Zeitablauf als erloschen erklärt worden. Das Privilegium:

1. des **Jean Baptiste Bouché de Cluny** vom 16. April 1848, auf eine Erfindung an der Construction der Schienenbahnen;

2. des **Antonin Agrémy** vom 8. November 1847, auf die Erfindung eines neuen Ofens „Four à suspension“ genannt;

3. des **Joseph Jean Baranowsky** vom 13. März 1848, auf die Erfindung einer Rechenmaschine.

Die diessfälligen Beschreibungen werden unter Einem durch die k. k. niederösterreichische Statthalterei dem k. k. polytechnischen Institute zur Aufbewahrung für Jedermanns Einsicht übersendet.

Bruck m. p.

177.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 24. Kwietnia 1850.

którem się znosi przywilej dentysty Józefa Weiger, nadany pod d. 4. Stycznia 1845. na wynalazek i poprawę w aliazach platynowych. służących do robót technicznych dentysty, a to z powodu, że przedmiot wspomniany, żadnej nie pokazuje nowości.

Znosi się niniejszem przywilej dentysty Józefa Weiger we Wiedniu, pod dniem 4. Stycznia 1845. nadany na wynalazek i poprawę w aliazach platynowych służących do robót technicznych dentysty, a to z powodu wniesionego zażalenia przeciw temu, że przedmiot rzeczony nie pokazuje żadnej na sobie nowości.

Opisanie tego przywileju znajduje się w c. k. instytucie politechnicznym w przechowaniu, dla każdego do przejrzenia.

Bruck m. p.

178.

Rozrządzenie ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych
z dnia 26. Kwietnia 1850,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,
dotyczące utworzenia i uorganizowania centralnej władzy morskiej w Tryeście,
przez Najjasniejszego Pana zatwierdzonej.

Najwyższem postanowieniem z dnia 30. Stycznia b. r. raczył Najjaśniejszy Pan, J. C. Mość, na wniosek ministra handlu w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych, zatwierdzić utworzenie osobnej władzy państwa, która pod nazwą „Centralna władza morska” (*Governo centrale marittimo*) siedzibę urzędowania swego w Tryeście mieć będzie, a której oraz zadaniem jest, w rzeczy żeglugi morskiej, — bez zastosowania jej do c. k. marynarki wojennej, — we wszystkich potrzebach i ściśle z nią połączonych sprawach sanitarnych działać jako pośredniczy organ ministerstwa handlu we wszystkich nadbrzeżnych krajach austriackich; przetoż w obrębie takowych. pod bezpośrednim kierunkiem ministerstwa, regulacją, dozorem i podniesieniem onej tak ważnej gałęzi przemysłowej i odnoszących się do niej zarządzeń w sposób odpowiedni i jednostajny zawiadywać, dotyczące ustawy państwa i administracyjne rozporządzenia w wykonanie wprowadzić, i dozór i kierunek we wszystkich sprawach służbowych, osobowych i dyscyplinarnych, nad wszystkimi w różnych okręgach nadbrzeżnych ustanowionemi urzędami portowemi, morsko-sanitarnemi i morsko lazaretowemi, równie jak nad temi organami wykonywać, które w niektórych miejscach nadbrzeżnych te urzędy zastępują.

Zakres działalności centralnej władzy morskiej obejmuje następujące przedmioty:

1. nadzór nad budową okrętów morskich, wpływ na pomyślne dalsze jej wykształcenie, wykonywanie przepisów, wydanych dla okrętów morskich austriackich co do ocechowania ich kłamrą miarową, tudzież postaranie się o zdolnych budowniczych okrętowych do rozpoznawania tak sposobu budowy jako też stanu okrętów morskich;

2. przewodniczącą staranność o wystawienie, polepszenie i utrzymanie w należytem stanie wszystkich zakładów, służących jako potrzeby materyalne. środków

177.

Erlass des Handelsministeriums vom 24. April 1850,

wodurch das Privilegium des Zahnarztes Joseph Weiger vom 4. Jänner 1845 auf eine Erfindung und Verbesserung von Platina-Legirungen zu zahntechnischen Arbeiten wegen Mangel an Neuheit des Gegenstandes für aufgehoben erklärt wird.

Das Privilegium des Zahnarztes Joseph Weiger in Wien, vom 4. Jänner 1845, auf eine Erfindung und Verbesserung von Platina-Legirungen zu zahntechnischen Arbeiten ist über eine vorgekommene Beschwerde wegen Mangel an Neuheit des Gegenstandes für aufgehoben erklärt worden.

Die diessfällige Privilegiums-Beschreibung befindet sich bei dem k. k. polytechnischen Institute zu Jedermanns Einsicht in Aufbewahrung.

Bruck m. p.

178.

Verordnung des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 26. April 1850,

für sämtliche Kronländer,

betreffend die Allerhöchst genehmigte Errichtung und Organisirung der Central-Seebehörde in Triest.

Ueber einen, vom Handelsminister im Einvernehmen mit dem Minister des Innern erstatteten Antrag haben Seine k. k. Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 30. Jänner l. J. die Errichtung einer eigenen Reichsbehörde zu genehmigen geruht, welche unter der Benennung „Central-Seebehörde“ (Governo Centrale Marittimo) ihren Amtssitz in Triest und zur Aufgabe haben wird, bezüglich des Seeschiffahrtswesens, — abgesehen von der k. k. Kriegs-Marine, — nach allen seinen Erfordernissen und der damit engeverbundenen See-Sanitäts-Angelegenheiten als vermittelndes Organ des Handelsministeriums in sämtlichen österreichischen Küstenländern zu wirken; demnach im Bereiche derselben unter unmittelbarer Leitung des Ministeriums die Regelung, Ueberwachung und Förderung jenes wichtigen Industriezweiges und der darauf bezüglichen Vorkehrungen auf zweckmässige und gleichförmige Weise Hand zu haben, die betreffenden Reichs-Gesetze und administrativen Verfügungen zur Ausführung zu bringen, und die Aufsicht und Leitung in allen Dienst-, Personal- und Disciplinar-Angelegenheiten, über sämtliche in den verschiedenen Küstenbezirken aufgestellten Hafen-, See-Sanitäts- und See-Lazareths-Aemter, wie auch jener Organe zu führen, welche die Stelle dieser Aemter an manchen Küstenorten vertreten.

Der Wirkungskreis der Central-Seebehörde erstreckt sich über folgende Geschäftsgegenstände:

1. Die Beaufsichtigung des See-Schiffbaues, die Einflussnahme auf dessen gedeihliche Fortbildung, Handhabung der Aichungs-Vorschriften für österreichische Seeschiffe und die Bestellung geeigneter Schiffshaumeister zur Untersuchung der Bauart und Beschaffenheit der Seeschiffe.

2. die leitende Fürsorge zur Herstellung, Verbesserung und Instandhaltung aller Anstalten, welche als materielle Erfordernisse, Schutz- oder Förderungsmittel

ki obronne lub popierające tryb żeglugi morskiej, do których liczyć należy porta, spusty okrętowe, latarnie okrętowe, ognie morskie, znaki kotwiczne, miejsca wybrzeżne do wyjścia na ląd i t. p. włącznie interesów z dotyczącym nakładem połączonych;

3. nadawanie praw do żeglugi morskiej tudzież upoważnień do prowadzenia okrętów morskich austriackich;

4. wykonywanie i przestrzeganie ustaw i przepisów, łącznie rozporządzeń portowo-policyjnych, dotyczących bezpośrednio potrzeb żeglugi morskiej i rybołówstwa morskiego, wykonywania tychże, tudzież praw i obowiązków żeglarzy i rybołowców jako takich;

5. rozstrzyganie w I. instancyi, w przypadkach przestępstw przeciw regulaminowi o kabotaży, przekazanych tym regulaminem dotychczasowym guberniom morskim. W II. instancyi, rozstrzyganie w przypadkach rekursów przeciw wyrokom urzędów konsularnych, z powodu przestąpienia przepisów edyktu nawigacyjnego i późniejszych postanowień wydanym, w celu utrzymania albo porządku żeglugowego, albo dyscypliny, nie mniej rozstrzyganie rekursów, założonych przeciw wyrokom karnym, wydanym przez urzędy portowe, dla podobnych przestępstw lub wykroczeń przeciwko rozporządzeniom portowo-policyjnym. Rozstrzyganie w II. instancyi w przypadkach rekursów, założonych przeciw wyrokom karnym magistratów morsko-sanitarnych lub urzędów morsko-sanitarnych i lazaretowych, wydanym na przestąpienia przepisów o zakładach i urządzeniach morsko-sanitarnych i kwarantannych;

6. zaprowadzenie powszechnej matrykuły dla służby morskiej w austriackiej marynarce handlowej; nie mniej zarządzenia do opatrzenia i wsparcia pomocy potrzebujących austriackich marynarzy i członków ich rodziny, tudzież założenia i udoskonalenia zakładów do wykonania służby morskiej.

7. pochwalenia i uznania, tudzież udzielania nagród i innych zachęceń za znakomite i szczególnego uwzględnienia godne czyny właścicieli okrętów i żeglarzy lub innych osób, ku marynarce handlowej zasłużonych;

8. wykonywanie i przestrzeganie wszelkich ustaw i przepisów morsko-sanitarnych i kwarantannych, tudzież kierunek i dozór dotyczących zakładów i urządzeń.

9. sprawy, dotyczące personalu i karności we wszystkich do służby portowej, sanitarnej i lazaretowej dotyczących urzędach, tudzież czuwanie nad ich urzędowaniem z szczególnem uwzględnieniem poruczonych im interesów kasowych i rachunkowych;

10. zasięganie, rozszeranie i używanie powziętych, dla austriackiej żeglugi ważnych wiadomości, tudzież takich urządzeń w cudzych państwach, któreby ważny mieć mogły wpływ na marynarkę handlową austriacką;

11. dozorowanie służbowej czynności austriackich urzędów konsularnych i styczności z niemi w sprawach, żeglugi morskiej dotyczących, mianowicie we wszystkich przedmiotach, austriackiej marynarki handlowej dotyczących;

zum Seeschiffahrtsbetriebe dienen, wozu namentlich Häfen, Werften, Leuchtthürme, Leuchtfener, Ankerbojen, Anlandsplätze u. dgl. gehören, einschliesslich der mit dem bezüglichen Kostenaufwande verbundenen Geschäfte;

3. die Ertheilung der Seeschiffahrtsbefugnisse und Befähigungen zur Führung österreichischer Seeschiffe;

4. die Handhabung und Ueberwachung der Gesetze und Vorschriften, mit Einschluss der Hafenpolizei-Verordnungen, welche unmittelbar die Bedürfnisse der Seeschiffahrt und Seefischerei, die Ausübung derselben und die Rechte und Pflichten der Seefahrer und Fischer als solche betreffen;

5. die Entscheidung in I. Instanz bei Fällen von Uebertretungen gegen das Cabotage-Reglement, welche Letzteres den bisher bestandenen See-Gubernien zuweist. In II. Instanz in Fällen von Recursen gegen Entscheidungen der Consularämter, die sie wegen Uebertretung der Vorschriften des österreichischen Navigations-Edictes und der nachträglichen Bestimmungen zur Aufrechthaltung der Schiffahrtsordnung oder der Disciplin gefällt haben, sowie über Recurse gegen Straferkenntnisse der Hafenämter, welche diese wegen ähnlicher Uebertretungen oder wegen Vergehen gegen die Hafenpolizei-Anordnungen erlassen haben. Die Entscheidung in II. Instanz bei Recursen gegen Straferkenntnisse der See-Sanitätsmagistrate oder See-Sanitäts- und Lazareths-Aemter, bezüglich der Uebertretung der Vorschriften über See-Sanitäts- und Contumaz-Anstalten und Einrichtungen;

6. die Einführung einer allgemeinen Matrikel für den Seedienst in der österreichischen Handels-Marine; sowie die Einrichtungen zur Versorgung oder Unterstützung hilfsbedürftiger österreichischer Seeleute und ihrer Familienglieder und die Errichtung und Vervollkommnung von Anstalten zur Ausbildung für den Seedienst;

7. Belobungen oder Anerkennungen, sowie Belohnungen und andere Aufmunterungen für ausgezeichnete oder einer besonderen Berücksichtigung würdige Handlungen der Rheder und Seefahrer oder anderer Personen, welche sich um die Handels-Marine verdient gemacht haben;

8. die Handhabung und Ueberwachung der See-Sanitäts- und Contumaz-Vorschriften, sowie die Leitung und Beaufsichtigung der bezüglichen Anstalten und Einrichtungen;

9. die Personal- und Disciplinar-Angelegenheiten von sämtlichen Hafen-, Sanitäts- und Lazareths-Aemtern, ferner die Ueberwachung ihrer Amtsverrichtungen mit besonderer Bedachtnahme auf die ihnen übertragenen Casse- und Rechnungsgeschäfte;

10. die Einholung, Verbreitung und Benützung der empfangenen für die österreichische Schiffahrt wichtigen Nachrichten, sowie derjenigen Anordnungen in fremden Staaten, welche auf die österreichische Handels-Marine von Einfluss seyn können;

11. die Ueberwachung der dienstlichen Wirksamkeit der österr. Consular-Aemter und der Geschäftsverkehr mit denselben in Seeschiffahrts-Angelegenheiten, insbesondere in allen die österreichische Handels-Marine berührenden Gegenständen;

12. roztrząsanie urzędów, postanowień i przepisów prawnych w sprawach, żeglugi morskiej dotyczących, tudzież w rzeczach morsko-sanitarnych lub kontumacyjnych; staranność o uchylenie wad i niedostateczności w nich, lub o inne polepszenia takowych, czy to drogą zarządzenia w granicach własnej swej władzy, czy też drogą oddawania opinii i propozycji;

13. wpływ na osiągnięcie odpowiednich urzędów konsularnych przez ustanowienie nowych, i przez przekształcenie istniejących urzędów konsularnych tudzież na odpowiednie obsadzenie posad w zawodzie konsularnym przez przedłożenie nie tylko życzeń i żądań, objawionych ze strony właścicieli okrętów i żeglarzy jako i stanu handlowego, lecz też i swych własnych w tej mierze zdań, z spostrzeżeń powziętych;

14. przystojące czynności urzędowe pod względem na ustanowienie cudzych urzędów konsularnych w miejscach nadmorskich, w nadbrzeżnych powiatach krajowych znajdujących się, i uznanie osób, którym prowadzenie takowych urzędów poruczonem zostało;

15. Zasięganie i stosowne użycie wszelkich z austriackich portów i urzędów konsularnych nadeszłych wykazów peryodycznych i wiadomości o stanie, ruchu i obrocie austriackiej marynarki handlowej tak w kraju jak za granicą, dalej o obrocie cudzych statków handlowych w portach austriackich, równie jak cudzych, tudzież o rezultatach krajowego budownictwa okrętowego, jako też urzędów i zakładów dla dobra żeglugi morskiej istniejących, a nakoniec staranność o zestawienie peryodycznych wykazów, z spowodowaniem oraz dalszego użycia takowych.

Utworzenie tej, przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzonej władzy państwa, równie jak przekazany jej zakres działania, z tym nadmienieniem do powszechnej podaje się wiadomości, iż centralna władza morska z dniem pierwszym Maja roku bieżącego w Tryeście w życie wejść ma. Z tym oraz dniem przechodzi postępowanie z interesami, które do wyżej oznaczonego zakresu działania należą, a które co do austriacko-illiryskiego nadbrzeża, dotąd przez gubernium nadbrzeża, co do innych zaś krajów koronnych przez namiestnikostwo we Wenecyi, przez gubernium morskie we Fiume, przez wojskową komendę krajową w Zagrzebiu i przez dalmatyńskie gubernium załatwiane były, do władzy centralnej, zaczem też już wszelkie, ku temu odnoszące się podania, poczynawszy od tego czasu, do centralnej władzy morskiej stosowane będą.

Bruck m. p.

12. die Prüfung der Einrichtungen, gesetzlichen Bestimmungen und Vorschriften in Seeschiffahrtssachen sowie im See-Sanitäts- oder Contumazwesen; die Vorsorge für Abstellung der Mängel, Ausfüllung der Lücken oder sonstige Verbesserungen in demselben, entweder durch Verfügungen in den Gränzen der eigenen Amtsmacht, oder durch Erstattung von Gutachten und Vorschlägen;

13. die Einflussnahme auf die Erzielung zweckmässiger Consular-Einrichtungen durch Aufstellung neuer, und durch die Umgestaltung bestehender Consularämter, sowie auf die zweckentsprechende Bestellung der Dienstposten im Consularfache durch Vorlegung der darüber in Erfahrung gebrachten Wünsche und Anliegen, namentlich jener der Rheder und Seefahrer und des Handelsstandes, sowie der eigenen aus den Wahrnehmungen und Beobachtungen geschöpften darauf Bezug nehmenden Ansichten;

14. die zuständigen Amtshandlungen in Beziehung auf die Aufstellung fremder Consularämter an Seeplätzen in den in den inländischen Küstenbezirken und die Anerkennung der mit der Führung solcher Aemter betrauten Personen;

15. die Einholung und geeignete Benützung aller von den österreichischen Häfen und Consularämtern eingelangten periodischen Nachweisungen und Notizen über den Stand, die Bewegung und den Verkehr der österreichischen Handels-Marine im In- und Auslande, ferner über den Verkehr der fremden Handelsfahrzeuge in den österreichischen und auswärtigen Seehäfen, dann über die inländischen Schiffbau-Ergebnisse und über die zum Besten der Seeschiffahrt bestehenden Einrichtungen und Anstalten, und endlich die Vorsorge für die Zusammenstellung der eingeführten periodischen Nachweisungen und die Einleitung ihrer Benützung.

Die Errichtung dieser Allerhöchst genehmigten Reichsbehörde, wie auch der ihr zugewiesene Wirkungskreis wird hiemit zur allgemeinen Kenntniss mit dem Beisatze gebracht, dass die Central-Seebehörde mit Erstem Mai laufenden Jahres in Triest ins Leben treten wird. Mit eben diesem Tage geht die Behandlung der in den oben bezeichneten Wirkungskreis fallenden Geschäfte, welche bezüglich des österreichisch-illirischen Küstenlandes bisher von dem küstenländischen Gubernium, und bezüglich der anderen Kronländer von der Statthalterei zu Venedig, dem See-Gubernium zu Fiume, dem Landes-Militärcommando in Agram und dem dalmatinischen Gubernium abgethan wurden, an die Centralbehörde über, wesshalb auch alle darauf Bezug nehmenden Eingaben von diesem Zeitpuncte beginnend, an die Central-Seebehörde zu leiten sind.

Bruck m. p.

Wydawnictwo Państwowe Zakład Wydawniczy

Wydawnictwo Państwowe Zakład Wydawniczy
 w Warszawie, ul. Chałubińskiego 1, tel. 1-10-10
 w Warszawie, ul. Chałubińskiego 1, tel. 1-10-10

Wydawnictwo Państwowe Zakład Wydawniczy

Wydawnictwo Państwowe Zakład Wydawniczy
 w Warszawie, ul. Chałubińskiego 1, tel. 1-10-10
 w Warszawie, ul. Chałubińskiego 1, tel. 1-10-10

Wydawnictwo Państwowe Zakład Wydawniczy
 w Warszawie, ul. Chałubińskiego 1, tel. 1-10-10
 w Warszawie, ul. Chałubińskiego 1, tel. 1-10-10